

Distribucija plina u Hrvatskoj

IMA LI SVJETLA NA KRAJU TUNELA?

Boris Labudović
dipl. ing.

Dok se još prije godinu dana činilo kako će se nastaviti okrupnjavanje operatora plinskih distribucijskih sustava u Hrvatskoj, do toga ipak nije došlo. Za to je više razloga. Na prvom je mjestu svakako činjenica da potrošnja plina postojano pada, a tu je i sveopći osjećaj da se radi o djelatnosti koja je na zalasku i u kojoj se nikakva značajnija ulaganja više ne mogu smatrati opravdanima. No, ne treba zanemariti ni to da uskoro slijede lokalni izbori, a birači nisu baš skloni blagonaklono gledati na bilo kakvo zadiranje u 'općinsko srebro'.

Još prije desetak godina o plinu se govorilo kao o energentu budućnosti. Sada je ta budućnost stigla i, ako je suditi po rezultatima tvrtki koje se u hrvatskoj bave distribucijom plina, nije baš sjajna. Potrošnja plina postojano se smanjuje, a broj operatora plinskih distribucijskih sustava, nakon što se nakratko činilo da se njihova preuzimanja i spajanja ubrzavaju, već se više od godinu dana ustalio na 27.

NASTAVLJEN PAD POTROŠNJE PLINA

Ono što se već niz godina primjećuje, čak i ako se samo ovlaš pogleda statistika hrvatskog plinskog gospodarstva, porazna je činjenica stalnog smanjivanja potrošnje plina u svim kategorijama. Promotrite li se podaci iz brošure 'Plinsko gospodarstvo Hrvatske 2023.' koju je nedavno objavila Hrvatska stručna udruga za plin, gotovo nema tvrtke na čijem distribucijskom području u 2023. u odnosu na 2022. godinu nije bilo pada potrošnje (tablice 1 - 7). Točnije, bolje bi bilo reći da se operatori plinskih distribucijskih sustava mogu podijeliti na one kod kojih je taj pad manji i onih kod kojih je taj pad veći, a jedine su iznimke EVN Croatia plin i Plin Vrbovec. Kod te dvije tvrtke 2023. u odnosu na prethodnu godinu ostvareno je povećanje potrošnje plina i u kategoriji kućanstava i u ukupnom iznosu. Istodobno, kod EVN-a došlo je i do značajnog povećanja broja potrošača, čemu se ne treba čuditi jer se radi o najmlađem hrvatskom distributeru koji još razvija svoje poslovanje.

Bez obzira na taj pad potrošnje, kod gotovo svih distributera u isto je vrijeme došlo do povećanja broja potrošača: i onih iz kategorije kućanstva i svih ostalih, dok su iznimke Energo i Humplin kod kojih su se oba broja ipak smanjila.

Po broju potrošača i po distribuiranim količinama od svih hrvatskih distributera plina na prvom je mjestu i dalje Gradska plinara Zagreb, u čijem je vlasništvu i Gradska plinara Bjelovar (il. 1). Zatim slijede HEP Plin, čije se distribucijsko područje u posljednjih nekoliko godina značajno proširilo, E.ON Distribucija plina i tri operatora u kojima manje ili veće vlasničke udjele (iako ni u jednom slučaju oni nisu veći od 50%) imaju INA ili njezina kćerinska tvrtka Croplin: Energo iz Rijeke, Plinara iz Pule i Plinara istočne Slavonije iz Vinkovaca. U prvu petorku još se ubraja Termoplin i Plin Konjščina koja je najvećim dijelom u njegovom vlasništvu.

Tablica 1

Osnovni podaci o distribuciji plina za 2023. godinu za tvrtke iz 'skupine GPZ'

| tvrtka, sjedište | broj potrošača | | distribuirane količine plina, mil. m ³ | | duljina plinske mreže, km |
|------------------------------------|----------------------|----------------------|---|----------------------|---------------------------|
| | kućanstva | ukupno | kućanstva | ukupno | |
| Gradska plinara Zagreb, Zagreb | 278 985 (▲ 0,43%) | 295 273 (▲ 0,19%) | 224,35 (▼ 4,54%) | 342,199 (▼ 5,46%) | 2518 (▼ 0,36%) |
| Gradska plinara Bjelovar, Bjelovar | 13 517 (▲ 1,63%) | 14 948 (▲ 1,1%) | 11,05 (▲ 2,53%) | 22,378 (▼ 4,48%) | 500 |
| ukupno | 291 082 (▲ 0,49%) | 310 221 (▲ 0,23%) | 235,4 (▼ 4,23%) | 364,577 (▼ 5,4%) | 3018 (▼ 0,3%) |

Napomena:

U zagradama je promjena u odnosu na podatke iz prethodne, 2022. godine.

Tablica 2

Osnovni podaci o distribuciji plina za 2023. godinu za HEP Plin

| tvrtka, sjedište | broj potrošača | | distribuirane količine plina, mil. m ³ | | duljina plinske mreže, km |
|------------------|----------------------|----------------------|---|---------------------|---------------------------|
| | kućanstva | ukupno | kućanstva | ukupno | |
| HEP Plin, Osijek | 109 093 (▲ 1,18%) | 118 115 (▲ 1,02%) | 97,277 (▼ 10,18%) | 170,522 (▼ 5,5%) | 4803 (▲ 0,69%) |

Napomena:

U zagradama je promjena u odnosu na podatke iz prethodne, 2022. godine.

Tablica 3

Osnovni podaci o distribuciji plina za 2023. godinu za E.ON Distribuciju plina

| tvrtka, sjedište | broj potrošača | | distribuirane količine plina, mil. m ³ | | duljina plinske mreže, km |
|-------------------------------------|---------------------|---------------------|---|----------------------|---------------------------|
| | kućanstva | ukupno | kućanstva | ukupno | |
| E.ON Distribucija plina, Koprivnica | 42 146 (▲ 7,17%) | 46 888 (▲ 9,49%) | 37,588 (▼ 6,39%) | 100,916 (▼ 6,22%) | 1712 (▲ 2,39%) |

Napomena:

U zagradama je promjena u odnosu na podatke iz prethodne, 2022. godine.

Tablica 4

Osnovni podaci o distribuciji plina za 2023. godinu za tvrtke u kojima veći ili manji vlasnički udio ima INA

| tvrtka, sjedište | broj potrošača | | distribuirane količine plina, mil. m ³ | | duljina plinske mreže, km |
|--|---------------------|---------------------|---|----------------------|---------------------------|
| | kućanstva | ukupno | kućanstva | ukupno | |
| Plinara, Pula (*) | 11 671 (▲ 1,0%) | 12 418 (▲ 0,54%) | 4,267 (▼ 4,07%) | 22,199 (▼ 13,04%) | 341 (▲ 0,59%) |
| Plinara istočne Slavonije, Vinkovci (**) | 20 099 (▲ 1,71%) | 21 588 (▲ 1,64%) | 18,398 (▼ 10,46%) | 36,82 (▼ 21,14%) | 1030 |
| Energo, Rijeka (***) | 21 124 (▼ 1,19%) | 22 211 (▼ 1,22%) | 7,017 (▼ 11,67%) | 20,875 (▼ 11,88%) | 343 (▲ 0,29%) |
| ukupno | 52 894 (▲ 0,38%) | 56 217 (▲ 0,25%) | 29,682 (▼ 9,89%) | 79,894 (▼ 16,7%) | 1714 (▲ 0,18%) |

Legenda:

(*) Udio INA-e u tvrtki iznosi 49%.

(**) Udio INA-e u tvrtki iznosi 40% i to na osnovi tvrtke Croplin koja je u njezinom 100%-tnom vlasništvu.

(***) Udio INA-e u tvrtki iznosi 8,12% i to na osnovi tvrtke Croplin koja je u njezinom 100%-tnom vlasništvu.

Napomena:

U zagradama je promjena u odnosu na podatke iz prethodne, 2022. godine.

Tablica 5

Osnovni podaci o distribuciji plina za 2023. godinu za tvrtke iz 'skupine Termoplina'

| tvrtka, sjedište | broj potrošača | | distribuirane količine plina, mil. m ³ | | duljina plinske mreže, km |
|-------------------------------|---------------------|---------------------|---|---------------------|---------------------------|
| | kućanstva | ukupno | kućanstva | ukupno | |
| Termoplina, Varaždin | 34 415 (▲ 0,5%) | 37 097 (▲ 0,38%) | 41,942 (▲ 1,76%) | 88,644 (▼ 2,25%) | 1246 (▲ 0,08%) |
| Plin Konjščina, Konjščina (*) | 4643 (▲ 0,54%) | 5070 (▲ 0,48%) | 3,382 (▼ 0,56%) | 5,636 (▼ 2,51%) | 336 |
| ukupno | 39 058 (▲ 0,51%) | 42 167 (▲ 0,39%) | 45,324 (▲ 1,67%) | 94,28 (▼ 2,27%) | 1582 (▲ 0,06%) |

Legenda:

(*) Udio Termoplina u tvrtki iznosi 94,88%.

Napomena:

U zagradama je promjena u odnosu na podatke iz prethodne, 2022. godine.

Tablica 6

Osnovni podaci o distribuciji plina za 2023. godinu za tvrtke u pretežnom vlasništvu jedinica lokalne samouprave

| tvrtka, sjedište | broj potrošača | | distribuirane količine plina, mil. m ³ | | duljina plinske mreže, km |
|--------------------------------|---------------------|---------------------|---|----------------------|---------------------------|
| | kućanstva | ukupno | kućanstva | ukupno | |
| Brod-plin, Slavonski Brod | 15 567 (▲ 3,11%) | 16 731 (▲ 2,72%) | 17,07 (▼ 12,53%) | 28,164 (▼ 15,04%) | 536 (▲ 0,37%) |
| Čaplin, Čazma | 2148 (▲ 0,28%) | 2396 (▲ 11,86%) | 1,005 (▼ 37,23%) | 1,508 (▼ 28,02%) | 203 |
| Dukom plin, Dugo Selo | 9363 (▲ 6,37%) | 9902 (▲ 5,94%) | 8,634 (▼ 0,42%) | 13,981 (▼ 1,62%) | 275 |
| Humplin, Hum na Sutli | 2629 (▼ 1,9%) | 2894 (▼ 1,8%) | 1,859 (▼ 2,26%) | 3,425 (▼ 2,11%) | 217 |
| Ivaplin, Ivanić Grad | 7271 (▲ 1,78%) | 7864 (▲ 0,83%) | 5,573 (▼ 7,59%) | 8,613 (▼ 4,7%) | 331 |
| Ivkom-plin, Ivanec | 3456 (▲ 0,82%) | 3739 (▲ 0,78%) | 3,76 (▼ 9,72%) | 5,337 (▼ 10,26%) | 167 |
| Komunalije-plin, Đurđevac | 4934 (▲ 0,08%) | 5549 (▼ 0,05%) | 3,392 (▼ 4,54%) | 5,818 (▼ 6,45%) | 294 |
| Međimurje-plin, Čakovec | 29 449 (▼ 1,54%) | 32 145 (▲ 0,91%) | 29,045 (▼ 1,24%) | 51,349 (▼ 4,06%) | 1061 |
| Papuk-plin, Orahovica (*) | 1907 | 2176 | 1,645 | 3,602 | 124 |
| Plin, Garešnica | 2058 (▲ 0,88%) | 2365 (▲ 0,04%) | 1,218 (▼ 15,12%) | 5,07 (▲ 15,12%) | 114 |
| Plin Vrbovec, Vrbovec | 4511 (▲ 1,58%) | 5043 (▲ 1,41%) | 4,348 (▲ 2,35%) | 10,869 (▲ 11,84%) | 370 (▲ 0,54%) |
| Plinkom, Pitomača | 1896 (▲ 0,96%) | 2294 (▲ 0,79%) | 1,467 (▼ 6,08%) | 2,892 (▼ 9,51%) | 120 |
| Zelenjak plin, Klanjec | 2460 (▲ 0,78%) | 2633 (▲ 0,46%) | 1,616 (▲ 2,41%) | 2,85 (▼ 6,25%) | 313 |
| Zelina-plin, Sveti Ivan Zelina | 3729 (▲ 2,0%) | 4059 (▲ 2,06%) | 3,812 (▼ 1,29%) | 6,334 (▼ 4,44%) | 273 |

Legenda:

(*) Podaci su iz 2022. godine, dok oni za 2023. nisu raspoloživi.

Napomena:

U zagradama je promjena u odnosu na podatke iz prethodne, 2022. godine.

Svi ostali operatori plinskih distribucijskih sustava u Hrvatskoj s obzirom na vlasništvo mogu se svrstati u dvije skupine: oni u pretežnom vlasništvu jedinica lokalne samouprave i oni u pretežnom ili većinskom privatnom vlasništvu.

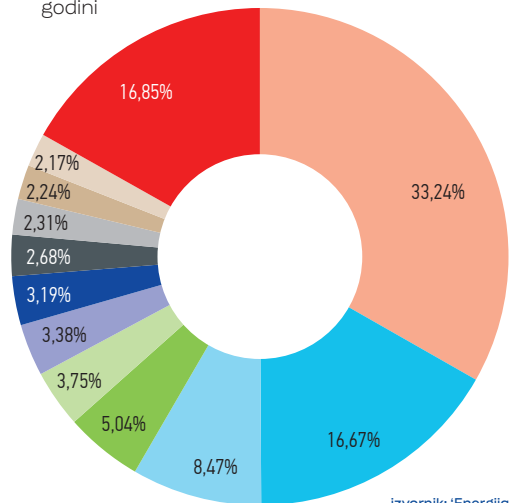
SLIJEDE JOŠ IZAZOVNIJE GODINE

Cijena plina za krajnje potrošače na distribucijskoj mreži razmjerno je povoljna uspoređi li se s drugim energentima, iako i ona u proteklih nekoliko godina raste (il. 2). Prema podacima iz publikacije 'Energija u Hrvatskoj 2023.', ona je te godine za kućanstva u prosjeku iznosila 0,54 EUR/m³, odnosno 0,0551 EUR/(kW h) s uključenim porezom na dodanu vrijednost. Za potrošače iz kategorije usluga iznosila je pak 0,79 EUR/m³ ili 0,0806 EUR/(kW h) s PDV-om, dok je za industrijske potrošače bila najviša i iznosila je 1,08 EUR/m³ ili 0,1101 EUR/(kW h) s PDV-om.

Bez obzira na to, vjerojatno je svakome jasno da će se potrošnja plina nastaviti smanjivati. Plin se kao energent za grijanje troši

Ilustracija 1

Udjeli preuzetih količina plina iz transportnog sustava u mreže pojedinih distributera u 2023. godini



izvornik: 'Energija u Hrvatskoj 2023.'

- Gradska plinara Zagreb
- HEP Plin
- Termoplina
- Međimurje-plin
- Montcogim-plinara (danas E.ON Distribucija plina)
- Koprivnica plin (danas E.ON Distribucija plina)
- EVN Croatia Plin
- Brod-plin
- Zagorski metalac
- Plinara istočne Slavonije
- Gradska plinara Bjelovar
- ostali

sve manje za što su glavni razlozi sve toplije zime, povećana energetska učinkovitost zgrada (tj. bolje toplinske izolacije) i konkurentna rješenja, u pravilu kotlovi na biomasu i dizalice topline. U isto se vrijeme plin sve manje troši i kao energent u industriji.

Stoga se postavlja pitanje kako u takvim uvjetima raditi planove za budućnost koja je u djelatnosti distribucije plina, kako se vidi, sve manje svijetla. Istodobno, ta djelatnost nije jednostavna i zahtijeva neprestana ulaganja u razvoj, u sigurnost i pouzdanost postojećih mreža, ali i u osoblje. S druge strane, da nije baš sve tako crno pokazuje činjenica da kod mnogih operatora distribucijskih sustava ne dolazi do smanjenja broja potrošača, već upravo suprotno. ■

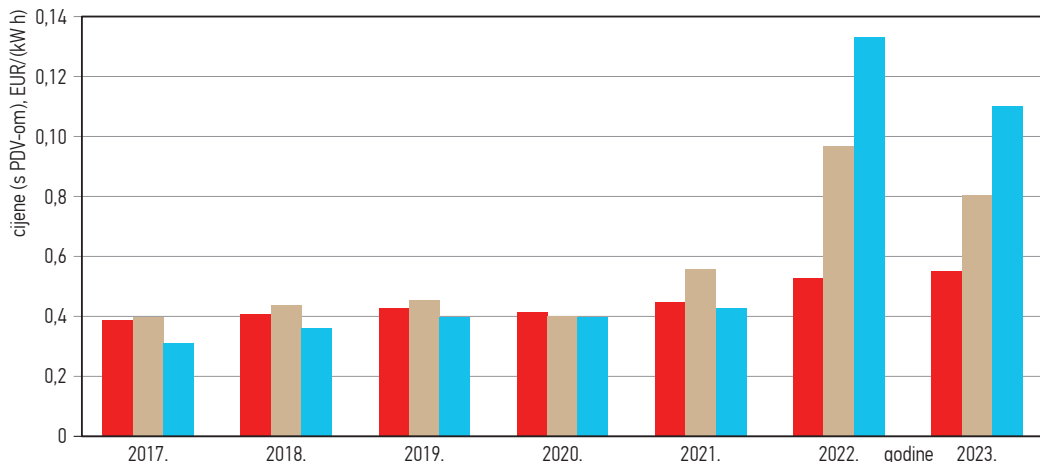
▼ **Tablica 7**

Osnovni podaci o distribuciji plina za 2022. godinu za tvrtke u pretežnom 'privatnom' vlasništvu

| tvrtka, sjedište | broj potrošača | | distribuirane količine plina, mil. m ³ | | duljina plinske mreže, km |
|--------------------------|---------------------|---------------------|---|----------------------|---------------------------|
| | kućanstva | ukupno | kućanstva | ukupno | |
| Energo Metan, Samobor | 6749 (▲ 1,31%) | 7207 (▲ 1,25%) | 9,164 (▼ 2,76%) | 12,604 (▼ 8,09%) | 200 (▲ 0,5%) |
| EVN Croatia plin, Zagreb | 1267 (▲ 18,52%) | 1426 (▲ 17,56%) | 480 (▲ 1,91%) | 33,692 (▲ 10,85%) | 150 (▼ 10,71%) |
| Radnik-plin, Križevci | 4399 (▲ 13,11%) | 4854 (▲ 11,95%) | 3,878 (▲ 6,8%) | 6,121 (▼ 6,21%) | 122 |
| Zagorski metalac, Zabok | 16 915 (▲ 0,51%) | 18 309 (▲ 0,73%) | 14,741 (▼ 5,61%) | 24,522 | 835 (▲ 0,12%) |

Napomena:

U zagradama je promjena u odnosu na podatke iz prethodne, 2022. godine.



► **Ilustracija 2**

Kretanje prosječne prodajne cijene prirodnog plina u proteklih nekoliko godina

Izvornik: 'Energija u Hrvatskoj 2023.'

■ kućanstva

■ ustuge

■ industrija



Izvornici:

- 'Energija u Hrvatskoj 2023.', Ministarstvo gospodarstva, Zagreb i Energetski institut Hrvoje Požar, Zagreb, 2024.
- 'Plinsko gospodarstvo Republike Hrvatske 2023.', Hrvatska stručna udruga za plin, Zagreb, 2024.

